

Терешкун А.В.

аспірант Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника

ДИЗАЙНЕРИ ЛЬВІВЩИНИ В ОБЛИЧЧЯХ – ПРОДУКТ ЛНАМ

Анотація. У даній статті автор намагається цілісно проаналізувати результати навчальних досягнень випускників Львівської національної академії мистецтв за спеціальністю моделювання одягу.

Ключові слова: дизайн, дизайнер-модельєр, дизайнерська освіта, мистецтво, костюм, колекція.

Аннотация. Терешкун А.В. Дизайнеры Львова -продукт ЛНАИ. В данной статье автор пытается целостно проанализировать результаты учебных достижений выпускников Львовской национальной академии искусств по специальности моделирование одежды.

Ключевые слова: дизайн, дизайнер-модельер, дизайнерское образование, искусство, костюм, коллекция.

Annotation. Tereshkun A. Personality of Lviv designer school. In this article the author attempts to holistically analyze the results of educational achievements of graduates of Lviv National Academy of Arts, specialty fashion design.

Keywords: design, designer, designer education, art, suit, collection.

Постановка проблеми. Кажуть, молоді і талановиті люди завжди проб'ють собі дорогу у життя. Звичайно це так, але інколи буває надзвичайно багато факторів впливу, котрі можуть або зашкодити або допомогти. Важливим чинником впливу на розвиток особистості є освіта. Вже не одне десятиліття Львівська національна академія мистецтв виховує нових і нових молодих дизайнерів. Важко переоцінити роль Львівської національної академії мистецтв у становленні та розвитку дизайнерської освіти у Галичині. Професійна підготовка і виховання творчих особистостей у різних галузях дизайну, а саме-дизайн костюму, проектування інтер'єру і графічний дизайн ведеться тут провідними науковцями та фахівцями у даній сфері. Варто зазначити, що Львівської національної академії мистецтв стоїть біля витоків дизайн – освіти Галичини, і завжди посідала гідне місце серед мистецьких навчальних закладів України. [3, с. 34].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Не один науковець звертав свою увагу до проблем мистецької освіти та дизайну, а саме Шмагало Р.Т. комплексно і ґрунтовно дослідив мистецьку освіту в Україні середини ХІХ – середини ХХ століття, Мигаль С.П. подав Львівську школу дизайну в іменах, О. Генісаретський працював над гуманітарно-художніми проблемами дизайну. В.Даниленко, Є.Лазарев розглядають дизайн як техноестетичну систему, В.Сидоренко – як проектну культуру та естетику дизайнерської творчості, О.Трошкін – як розвиток ініціативності майбутніх дизайнерів у процесі навчально-творчої діяльності. Г. Мінервін, І. Рижова вивчали соціальну та філософську природу дизайну. О. Фурса аналізує дизайн-освіту у мистецьких коледжах.. Прусак В.Ф. дослідив організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України. Проблеми історичного і сучасного досвіду дизайн-освіти в Україні та за кордоном досліджували О. Люднар, О.Бойчук, В. Глазичев, А. Дькур, С. Мигаль, П. Татївський, С. Хмельовський, Л. Холмянський, А. Лебикін, М. Яковлев та ін. Вищезгадані роботи висвітлюють проблеми дизайнерської освіти частково, фрагментарно. Комплексні дослідження дизайн-освіти Галичини, відсутні Обличчя молодих дизайнерів Львівщини не висвітлювалися.

Мета і завдання дослідження. Ознайомити читача із новими молодими обличчями у галузі моделювання одягу, дизайну інтер'єру, графічного дизайну, котрі є випускниками Львівської національної академії мистецтв, а також проаналізувати їхні досягнення. Спробувати спрогнозувати їхнє місце у сфері дизайну Галичини та України загалом.

Виклад основного матеріалу. Львівська національна академія мистецтв стала колицкою для багатьох видатних дизайнерів. Має добрі традиції, визнана в Україні та за її межами своїм науковим, мистецьким, методичним доробком, кафедра моделювання костюму. Формуванню модель'єрської школи у Львові сприяло багато чинників: з одного боку – поліетнічний феномен регіону з багатими традиціями розвинених художніх ремесел, перш за все – кравець-

Надійшла до редакції 17.04.2012

кого і шевського, з іншого боку – усталена система фахових майстерень і шкіл, які розвивались у контактах з польськими, австрійськими художніми осередками, та, без сумніву, традиції багатющої української народної культури, тяглість яких не переривалась. Відділення моделювання костюму було відкрито 1959 р. при кафедрі художнього текстилю, згодом, 1972 р. утворено окрему кафедру. Понад 45 років кафедра здійснює підготовку кваліфікованих проєктантів костюму в напрямку творчо-експериментального та промислового дизайну за трьома спеціалізаціями – художнє моделювання костюму, трикотажних виробів і виробів зі шкіри. [3, с. 34]

Нову спеціальність художника-модельєра запроваджували педагоги-художники з досвідом практичної роботи на підприємствах легкої промисловості, у будинках моделей тощо. Вони розробили систему спеціальних дисциплін та їх науково-методичне забезпечення, виховали не одне покоління художників у жанрі костюму, які мали високе реноме школи ще в часи колишнього Союзу. Створене у 1980-х роках експериментально-творче об'єднання «Престиж» (керівник О. Коровицький) отримало широке визнання за реалізацію творчих ідей студентів у співпраці з усіма швейними училищами Львова та презентацію моделей молодих проєктантів у країні та за кордоном. [3, с. 34]

Випускниками Лнам у свій час були Руша Полякова, Ольга Нещенко, Світлана Семенко, Людмила Мазур, Джаміля Асадулаєва, Людмила Зоріна, Ростислав Семенко, Оксана Давида, Олена Крукеницька, Олена Даць, Ганна Бублик. Ці та багато інших відомих облич у сфері дизайну моделювання одягу гідно зарекомендували себе в Україні та за її межами. [4, с. 192]

Кожного року захисти дипломних робіт випускниками спеціальності дизайн Львівської національної академії мистецтв стають інтересною та захоплюючою подією. Хочеться відмітити, що у сферу моделювання одягу впевненою ходою виходять такі молоді дизайнери-модельєрів, як Олена Слобода, Шупер Ірина, Тетяна Куца, Соломія Блага, Усійчук Ольга, Шупер Ірина, Вербовська Ельза-Марія, Стеблій Ольга, Юрина Роксолана, Усенко-Труш Любов, Соломія Карпінська та ін.

Так, наприклад, Усійчук Ольга працюючи над проєктом колекції одягу звернулась до етнічно-територіальних мотивів Гуцульщини. Дизайнерка використала елементи верхнього вбрання, такі як гуня, чуганя і сердак. Інтерпретовані на сучасний лад, вони гармонійно поєднуються з легкими сукнями в стилі бохо-шик, які також представлені в колекції. Ідею поєднання традиційного і сучасного було використано для створення образу сьогоденної творчої особистості.

Колекція створена для молодих і неординарних, для тих, що прагнуть поєднати актуальність європейського костюму з етнічними українськими мотивами. Прості конструкції, використані для крою верхнього одягу, забезпечують чіткість силуету. Вони спадають м'якістю ліній драпірованих фактур, поєднуючи традиційні етно та романтичні елементи в

вільних об'ємних формах що забезпечують свободу та зручність. Один із основних акцентів в створенні одягу модельєр зробила на натуральних тканинах, які є приємними як візуально так і на дотик (льон, бавовна, шерсть).

Етнічні мотиви в колекції також проявляються в вишивках верхнього одягу, ідеї для яких Ольга виразила в прикрасах та оздобах. В згардах, що зустрічаються лише на Гуцульщині, втілено старовинні захисні символи та знаки, які отримали інтерпретації у вишивальних композиціях. Ці та інші присутні декоративні деталі працюють на створення цілісного художнього образу.

В проєкті присутні такі асортиментні одиниці як плаття, сарафан, шаровари, куртка і пелерина. Всі конструкції суконь побудовані на базовій основі суцільнокроєного плаття прямого силуету. Плаття та сарафан – відрізнi від лінії грудей. Одне плаття декоровано рельєфом, у шви якого вставлені кишені. Спинка сарафана має виріз каплевидної форми. Подолі оздоблені рядами воланів.

Для пошиття платтів та сарафану використані такі тканини як батист і стрейч-батист, для куртки та пелерини – льон та штапель.

В проєкті використані прийоми градаційного тонування тканини аніліновими фарбниками. Особливістю колекції є зразки авторської оригінальної вишивки. Вони виконані бавовняними та вовняними нитками з використанням металевих елементів та машинної строчки. (Малюнок)

У молоді дизайнерки широкі плани на майбутнє- прийняти участь у ЛНАМ-fashion у рамках Lviv Fashion Week. Що є чудовим шансом представити власні моделі на огляд публіці.

Також цікаво виявилась колекція Ірини Шупе у спортивному стилі. Впродовж останніх сезонів він залишається однією з найактуальніших модних тенденцій. За перетворення класичного спортивного костюма на необхідні предмети жіночого і чоловічого гардеробу взялися найавторитетніші модні дизайнери і бренди. Зараз спортивний одяг популярний у всьому світі серед будь-яких вікових категорій населення, і з року в рік його актуальність неухильно зростає. Сучасний ритм життя спонукає людство до легкості та вільності в одязі, а спортивний стиль в усіх його проявах-найкращий варіант такої простоти та зручності. Саме тому темою Ірина вирішила зробити колекцію «Молодіжні комплекти в спортивному стилі». Вікова категорія для користування моделями колекції 16-40 років.

Сезонність одягу дає можливість дизайнерам звужувати та вдосконалювати свої колекції в тому чи іншому стилі. Дана робота пов'язана з зимовим сезоном. Спостерігається певна консервативність в зимовому спортивному одязі. Основною причиною вибору теми стало прагнення внести нове та креативне в сучасну спортивну моду.

Ми звикли до стандартного крою костюмів для зимового відпочинку. В колекції розроблено нові силуети курток, штанів та комбінезонів. Згідно стандартів у виборі тканин та матеріалів для виго-

товлення костюмів використовується вітрогійка тканина для зовнішнього шару, для утеплення обраний синтепон, що добре тримає тепло та не вбирає вологу. Щодо кольорової гами, то колекція насичена життєрадісними яскравими кольорами в поєднанні з більш стриманими темними відтінками. (Малюнок)

Варто зазначити, що зимовий активний відпочинок стрімко розвивається та стає популярним серед українського населення. Сьогодні навіть маленькі діти стають на лижі чи сноуборди. І зовнішній вигляд для таких активістів має естетичне значення. Достатня кількість кишень та багатофункціональність окремих елементів комплектів задовольнить як любителів практичності, так і завзятих модних експериментаторів. Колекція вносить новий подих та змушує людей по-новому подивитись на костюми для зимового відпочинку. Доводить, що і на лижах можна виглядати екстравагантно, модно та почувати себе зручно одночасно.

Тема дипломної роботи Тетяни Куцої 50- і роки New Look Діора. Колекція складається з 6 моделей, в роботі в матеріалі виконано 3 моделі. За основу створення колекції дизайнерка взяла силует 50-х років (силует пісочного годинника). Тобто завуженні на талії і пишні в бедрах, чим додала своїм моделям жіночності. Використовуючи силует того часу дизайнерка використала сучасну тканину. (малюнок)

Колекція складається з корсетів різного крою і конфігурації пошитих з джинсу, а також спідниць різної довжини пошитих з батисту, який має побудову купона, що дало можливість використовувати малюнок по різному в кожній з моделей. Використання аксесуарів додало більшого контрасту, який будувався на поєднанні синього і червоного. Я обрала цю тему тому, що мене захопив стиль Крістіана Діора, стиль жіночності, повернення жінці її привілегій і я вважаю що мені також вдалося вдало зобразити цей стиль в сучасному баченні. Надзвичайно цікавою є колекція Єльзи-Марії Вербовської. Ще у 2010 році дизайнер Єльза Вербовська (Elza Verbovska) дебютувала з колекцією весна/літо 2011 під назвою «Подих надреальності» на Lviv fashion week в рамках конкурсу Саботаж. Колекція «Живи кольорово» цікава, весела і неординарна. Вона викликає позитивні емоції і покращує настрої. Ще одна колекція модельєра «Flower time» сезону весна/літо 2012 була презентована на Lviv fashion week 2011 побудована на двох лініях: ніжній, романтичній жіночій та стриманій, сильній чоловічій. Жіноча лінія представлена легкими витонченими образами із застосуванням квіткових мотивів та використанням легких натуральних тканин. Ці сукні створені для молодої, впевненої в собі жінки, яка завжди хоче виглядати привабливо та стильно. Чоловіча лінія, на противагу жіночій, побудована на стриманих, дещо спортивних образах. У ній переважають відтінки однієї кольорової гами. Матеріали колекції – клітчатий котон та однотонний джинс, тонкий трикотаж та вишивка. Лінія створена для сучасного молодого чоловіка, який прагне виглядати стильно, цінує комфорт та функціональність. Адже на початку ХХ ст. молоді впевнені у собі люди обирають

одяг, котрий повинен бути як гарним і елегантним так і зручним, комфортним та екологічним, що не менш важливе, а також функціональним. Колекція дизайнера Єльзи Вербовської цілком відповідає усім цим вимогам потенційних споживачів.

На Львівському Тижні Моди 2011 дебютувала художник та дизайнер, дочка модельєра Оксани Мухи Катерина Ялова з власною колекцією сезону весна/літо 2012. Колекція виконана в стилі оп арт. Молодий дизайнер пропонує своє бачення цього напрямку в мистецтві моди. Колекція врізається у пам'ять, справляє приємне враження. Особливостями колекції є асиметрія виробів, нестандартні крої жакетів, блузок, брюк, комбінезонів. Асиметричні плечові вироби доповнюються оригінальними брюками, надаючи моделям сучасного та індивідуального характеру. Гра чорного і білого з додаванням червоних акцентів, присутність смужки робить колекцію виразною та динамічною. Поєднання чорного і білого завжди було актуальним і не втрачало своєї вишуканості ніколи. Матеріал колекції – натуральний шовк, котон, вовна.

Напрямок графічного дизайну не менш цікавий і різноманітний. Тому кафедра графічного дизайну є важливою ланкою фахової підготовки студентів Львівської національної академії мистецтв, апробуючи ще від 1960-х рр. різноманітні методичні можливості промислової графіки як навчальної дисципліни. Від 1994 р. започатковується її новий статус випускної кафедри з широким спектром нагальних і творчовиробничих завдань. Створення окремої кафедри стало результатом традиційного для Львова та України скерування графічного мистецтва на широкий побутовий та промисловий спектр. У квітні 1994 р. був створений відділ промислової графіки при кафедрі проектування інтер'єру, а від 1996 р. кафедра існує як самостійна структура при факультеті інтер'єру та обладнання. Перший випуск фахівців відбувся у 2000 р. Від 2001 р. кафедра входить до складу новоствореного факультету дизайну, а 2003 р. її назву змінено на кафедру графічного дизайну. [3, с 36]

Кафедра здійснює підготовку фахівців у галузі графічного дизайну за освітньо-кваліфікаційними рівнями «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр». Основним напрямком підготовки фахівців є галузь поліграфічного та мультимедійного дизайну, а також реклами. Кафедра розробила власний комплекс навчальних програм у розділах природничо-наукового (фундаментального) циклу та циклу професійної та практичної підготовки фахівців. У структуру кафедри входять лабораторія станкової графіки та комп'ютерна лабораторія. Протягом 10 років існування кафедра наполегливо формує професорсько-викладацький склад з фахівців-практиків, що безпосередньо працюють у галузі графічного дизайну, книжкової та станкової графіки. Це, зокрема, В. Косів, Б. Пікулицький, Т. Салій, Л. Лебідь-Коровай, М. Царик та ін. Тематику курсового проектування складають завдання, що безпосередньо пов'язані із спеціалізацією кафедри: книжково-журнальна продукція, соціальна та комерційна реклама, брошурована рекламна продукція, системи

Малюнок 1 Фрагмент вишивки з колекції
Усійчук Ольги

Малюнок 2 Колекція Тетяни Шупер

Малюнок 4 Фрагмент колекції Ельзи-Марії Вербовської

Малюнок 3 Фрагмент колекції
Ірини Шупер

Малюнок 5 Колекція Катерини Ялової

Малюнок 6 Ексклюзивне видання
Ольги Марусин "Лялечка"

графічної та корпоративної ідентифікації, плакати. [3, с. 36]

Кафедра підтримує міжнародні зв'язки зі спорідненими відділами вищих мистецьких навчальних закладів Республіки Польща та Швейцарії. Проводиться обмін студентами, спільні виставки та семінари.

Професорсько-викладацький склад і студенти кафедри беруть участь у науково-практичних конференціях в Україні та за її межами. Серед них «Реклама та дизайн ХХІ сторіччя» (Київ, 2001 р.), «Проблеми художньої та дизайнерської освіти» (Харків, 2001 р.), «Розвиток національної моделі дизайну і образотворчого мистецтва в умовах глобалізації сучасного світу» (Харків, 2002 р.), «Дизайн-освіта 2003: досвід, проблеми, перспективи» (Харків, 2003 р.), «Identity/integrity» (Брно, Чеська Республіка, 2003 р.). [3, с.36]

За останні роки фахівці кафедри провели 13 персональних виставок і взяли участь у 30-ти колективних. У доробку кафедри також участь у семи мистецьких конкурсах та п'яти симпозиумах графіки. Серед останніх здобутків кафедри перемога студента кафедри Міхая Тимошенка у конкурсі «Автопортрет» (м. Стальова Воля, Польща, 2005 р.), заохочувальна премія студента 5-го курсу Н. Горбала у представницькому конкурсі плаката «Анти-СНІД Україна» (м. Харків, 2006 р.). [3, с. 36]

Графічні роботи випускників кафедри 2011 року не залишать байдужими. Так наприклад відзначилися своєю креативністю. Яскравим прикладом цього є робота Ольги Марусин – ілюстрація до твору «Лялечка». Авторка знайшла образ лялечки джерелами натхнення для котрого послужили ляльки Карли Трухільйо, книжки та ілюстрації. Дизайнер використала коптський шов для зшивання книги, котрий відомий ще з II ст. Образ лялечки вийшов напрочут драматичним, ніжним, дещо загадковим. Видання «Лялечка» заслуговує уваги, воно цікаве і неординарне. (Малюнок 6)

Література:

1. Бушман Ірина Олександрівна. Система освіти як засіб модернізації української культури: дис. канд. філос. наук: 09.00.10 / АПН України; Інститут вищої освіти. – К., 2005.
2. Волков Сергій Михайлович. Система мистецької освіти в культурі України 90-х років ХХ століття: традиції, реформи, перспективи: дисертація канд. мистецтвознав.: – К., 2003.
3. Львівської національної академії мистецтв інформаційне видання.
4. Мигаль С.П. Дизайн. Львівська школа: Альбом-каталог.- Львів:»Папуга», 2004.-240 с.:іл.-Укр., англ.
5. Ришова Ірина Станіславівна. Дизайн як фактор гармонізації відносин суспільства і особистості: методологічні засади: Дис. д-ра наук: 09.00.03 – 2008.
6. Татіївський П.М. Особливості становлення та перспективи розвитку дизайну в Україні. – К., 2002.
7. Шмагало Ростислав Тарасович. Мистецька освіта в Україні середини ХІХ- середини ХХ століття: структурування, методологія, художні позиції: дис. д-ра мистецтвознавства: 17.00.06 / Львівська національна академія мистецтв. – Л., 2005.